

Ort och datum
Stockholm, 2024-03-27

Handläggare
Annika Wählin

Er referens
Fi2023/03211

Finansdepartementet
Avdelningen för offentligförvaltning,
Kommunenheten

Remissvar – Förändring genom försök från Försöksverksamhetskommittén (SOU 2023:94)

Vårdförbundet, har beretts möjlighet att yttra sig över betänkandet från Försöksverksamhetskommittén om Förändring genom försök (SOU 2023:94). Vi begränsar vårt yttrande till den del som handlar om försöksverksamhet inom hälso- och sjukvårdsområdet.

Vårdförbundet är ett yrkesförbund som tillvaratar medlemmarnas fackliga intressen och utvecklingen av professionerna för legitimerade barnmorskor, biomedicinska analytiker, röntgensjuksköterskor och sjuksköterskor. Förbundet har cirka 114 000 medlemmar, varav 90 000 är yrkesverksamma inom hälso- och sjukvård. Vårdförbundet arbetar för en personcentrerad, säker och nära vård samt en jämlik hälsa.

Vårdförbundet yttrar sig enbart över förslagen i kapitel 9 som har koppling till hälso- och sjukvården.

Allmänna synpunkter

Utredningen ger en bra beskrivning av de utmaningarna hälso- och sjukvården står inför, för att kunna möta invånarnas behov av och förväntan på framtidens hälso- och sjukvård.

Hälso- och sjukvården behöver organiseras så att insatser till den enskilde individen hänger ihop och att organisatoriska mellanrum inte uppstår. Den nära vård Vårdförbundet ser framför sig förutsätter ändrade gränser mellan regioner, kommuner och andra vård- och omsorgsaktörer. Stuprörsstrukturerna mellan huvudmännen behöver upplösas. En väl fungerande samverkan mellan huvudmännen är absolut nödvändig för en sammanhängande, god och jämlik hälso- och sjukvård. Behovet av en förbättrad samverkan mellan regioner och kommun är något som blivit allt tydligare under senare år och framför allt blev behovet tydligt under covid-19 pandemin.

Teknisk utveckling genom t.ex. AI och digitala lösningar, nya avancerade behandlingsmetoder och diagnostik, behov av mer förebyggande och hälsofrämjande arbete m.m. kommer innebära att nya krav kommer ställas på såväl medarbetare som på verksamheten. Ny kompetens kommer krävas och nya yrken kan komma att uppstå. Mot bakgrund av trycket från omvärlden behöver kompetensen hos professionerna inom hälso- och sjukvården användas där den

gör som mest nytta och yrkena kan komma att behöva utvecklas för att anpassas till framtidens förändrade behov och förutsättningar.

Personcentrerad vård är ett förhållningssätt som genomsyrar hela verksamheten och utgår från ett holistiskt synsätt, där personens delaktighet dennes förmågor, vilja, välbefinnande, sociala och kulturella sammanhang är centrala. En sammanhållen vård utgår från samverkan och gemensamt ansvar för vården och omsorgen för individen. Vårdförbundet ställer sig därmed positiv till förslaget om försökslag om avtalssamverkan som skulle innebära att regioner och kommuner ska samverka och samordna sina verksamheter för att få till stånd ett bättre helhetsperspektiv för personer i behov av hälso- och sjukvård. Det är också ett sätt att ta tillvara medarbetares innovationer för att utveckla hälso- och sjukvården och nya gränsöverskridande arbetssätt.

Synpunkter på förslagen

Kapitel 9

Utredningen föreslår att det genom en försökslag ska möjliggöras för kommuner och regioner att avtalssamverka om uppgifter inom specialiserad hälso- och sjukvård som kan utföras i hemmet även om dessa uppgifter inte ligger inom båda parter kompetens. Avtalet får dock inte avse sådan hälso- och sjukvård som ges av läkare. Ett sådant avtal innebär inte att ansvaret för den hälso- och sjukvård som avtalet avser övergår till kommunen. Regionen får lämna sådant ekonomiskt bidrag till kommunen som motiveras av avtalet. Försöket ska pågå i fem år och ska följas och utvärderas av Socialstyrelsen. De kommuner och regioner som ingår sådana samverkansavtal ska medverka i den uppföljning och utvärdering som regeringen beslutar om.

Vårdförbundet tillstyrker förslaget då vi ser behov av att, i omställningen av hälso- och sjukvården, kunna pröva nya arbetssätt och samverkansformer som inte finns i dagens hälso- och sjukvårdsstrukturer. Det skulle bli en vidareutveckling av den övergripande gemensamma planen för utformningen av hälso- och sjukvård på primärvårdsnivå mellan kommun och region.

Det finns flera kommuner som redan idag vittnar om att de känner sig små och som en svag part i förhållande till regionerna. Det är därför viktigt att dessa avtal kommer bygga på relationer och samverkan för invånarnas bästa och inte känns tvingande för kommuner i de fall de bedömer att de inte har resurser för insatserna. Det gäller så väl kompetens som organisatoriska och ekonomiska resurser.

Utredningen föreslår även att kommuner och regioner bör ges möjlighet att i en försöksverksamhet kunna avtala om att kommuner ska ta över regionens ansvar för läkarvård inom primärvården för de grupper som finns i den kommunala hälso- och sjukvården. Ett sådant försök skulle ge värdefull kunskap om hur patienterna i den kommunala primärvårdens tillgång till läkarvård kan påverkas

av ett byte av huvudmannskap, samt vilka andra effekter som en sådan förändring medför.

Vårdförbundet kan inte se några fördelar med att kommunerna ska kunna anställa läkare. Kommunerna har mer av ett helhetsperspektiv och ett kompensatoriskt uppdrag, än enbart ett medicinskt uppdrag. Dessutom är omvårdnad kommunens huvudområde vilket kräver en specifik omvårdnadskompetens. På grund av svårighetsgraden och komplexiteten i den kommunala hälso- och sjukvården bör den medicinska kompetensen i kommunerna stärkas genom att sjuksköterskor inom den kommunala hälso- och sjukvården är specialistutbildade.

Vi föreslår i stället en försöksverksamhet i några kommuner med en ny funktion, *avancerade specialistsjuksköterskor (AVS)*. *Denna funktion finns i flera andra länder och kallas där för Advanced practice nurse (APN). Denna funktion har ännu inte etablerats i Sverige. Funktionen håller på att diskuteras i Sverige som en ny yrkesroll. Nationella vårdkompetensrådet har föreslagit att funktionen AVS ska införas i Sverige. Vårdförbundet och Svensk sjuksköterskeförening har tagit fram en modell inspirerad från de internationella APN.*

VÅRDFÖRBUNDET

Sineva Ribeiro
Förbundsordförande